СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ...ОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 207. | Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 6 вересня 1932. | VOL. XL. No. 207. | Jersey City, N. J., Tuesday, September 6, 1932. | THREE CENTS.

ВИБІР РУЗВЕЛТА ЗАГРОЖЕНИЙ ЧЕРЕЗ СПРАВУ ВОКЕРА

ОЛБАНІ.—Ґовернор Рузвелт закрив доходження в справі мейора Вокера тим, що зложив до актів телеґраму з заявою резиґнації мейора з уряду. На тім покінчено формально доходження. Але сам ґовернор, як і демократичні та републиканські лідери здають собі добре справу з того, що оті доходження та резиґнація Вокера відібються на виборчій аґітації. Кажуть, що Рузвелт уже так якби втратив не тільки місто Ню Йорк, але й цілий нюйорський стейт, а це означає втрату 47 правиборців, себто число, яке може заважити на цілім виборі. Бо щоби покрити ту втрату, треба би здобути два нові стейти.

Беручи те все під увагу, навіть самі демократи є тої думки, що тепер вибір Рузвелта президентом є дуже загрожений. А шанси Гувера зростають, бо він готов дістати навіть голоси Ню Йорку.

СІБУРІ ВІДІХАВ ДО ЕВРОПИ, ПОХВАЛИВШИ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Як тільки Вокер вніс резиґнацію, Семюел Сібурі, прокуратор, котрий збирав матеріяли проти Вокера, рішився виїхати до Европи на відпочинок, що й зробив.

Перед відіздом видав заяву, в котрій дав велике признання ґовернорови Рузвелтови за рішучість, з якою він переводив переслухання Вокера. Кажуть, що це признання матиме велике значіння у републиканських кругах, бо давніше приходило між Сібурім і Рузвелтом до терть.

Сібурі назвав мейора Вокера винуватим і ще раз перечислив всі грошеві трансакції, які, разом взявши виносили грубу суму, а щодо яких Вокер не міг дати задоволяючих вияснень.

НОВИЙ МЕЙОР НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Новий мейор міста прибув до Сіти Гол собвеєм, а засівши, як звичайно, до урядування, заявив, що його найважнішим завданням буде завести якнайбільшу ощадність у господарці міста.

УРЯДОВЦІ НЕ МУСЯТЬ ГОДИТИСЯ З ПОЛІТИКОЮ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Дійшло до відома президента, що позбавлено посади Бена Г. Кера, почтового урядовця в Гери, Індіяна, за те, що він у багатьох випадках критикував ріжні зарядження уряду, а між іншим поставив на зборах ветеранів-почтовців резолюцію з домаганням виплати бонуса в готівці, хоч президент держави є проти такої виплати.

Президент заявив, що він ніколи не наставав на публичних урядовців, щоби вони заявлялися щодо бонуса чи інших публичних справ за ті погляди, які він представляє. А не годится в таких поглядах з президентом, це ще не значить „вести активну політику".

По тій заяві президента ґенеральний почмайстер Бравн оголосив, що Кер буде принятий наново на службу.

ЗАЛІЗНИЧНИКИ ПРОТИ ПОНОВНОЇ ЗНИЖКИ ПЛАТЕНЬ.

КЛІВЛЕНД. — Лідери „Рейлвей Лейбор Екзекютівс Асосіейшен" заявили від імени 21 юній і 1,750,000 залізничників, що не погодяться на 20% знижку платень. Вони кажуть, що добровільно згодилися ще в січні на 10% знижку, та їм обіцяно приняти негайно 100,000 безробітних, чого й досі не зроблено. Ще й тепер є коло 700,000 залізничників без роботи.

НАЗИВАЮТЬ ҐАРНЕРА ВОРОГОМ РОБІТНИКІВ.

ШИКАҐО. — Републиканський Народній Комітет розіслав розкидки, в яких представляє Джана Ґарнера, демократичного кандидата на заступника президента, ворогом американського робітництва. Там кажеться, що він пособляв спроваджуванню до стейтів мексиканських пеонів, котрі працювали за одну третину тої платні, яку побирає американський робітник.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ СВЯТКУВАВ 143 РІЧНИЦЮ.

ВАШИНГТОН. — Дня 2 вересня святкував департамент скарбу 143 річницю свого істнування. Програму свята виготовив Краєвий Комітет Вашинґтонських Свят.

ТИЖДЕНЬ ОХОРОНИ ПЕРЕД ОГНЕМ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер назначив тиждень, який зачинається з днем 9 жовтня, „Тижнем Охорони перед Огнем". В проклямації президента кажеться, що жертвою вогню падають ще й тепер річно тисячі людей. А матеріяльні втрати переходять суму пів біліона долярів. Тепер гине в Америці від огню вдвоє більше людей ніж тому 20 літ.

ПОВІНЬ ЗАЛИЛА МІСТА.

ІҐЛ ПЕС (Тексас). — Понад 1,000 мешканців з мексиканського міста Пієдрас Неґрас покидали свої доми і втікли на поблизькі гори, щоб рятуватися перед виливом ріки Ріо Ґранде.

ДАЛЬШІ ЗБОРИ СОЮЗОВЦІВ

ВАЖНЕ ДЛЯ СОЮЗОВЦІВ З РОСФОРД, ОГАЙО, І ОКОЛИЦІ; ГАММОНД, ІНД., І ОКОЛИЦІ; САВТ ШИКАҐО І ОКОЛИЦІ; ДІТРОЙТ, МІШ., І ГАМТРАМК, МІШ.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У ВИЩЕ НАЗВАНИХ МІСЦЕВОСТЯХ проектується в слідуючім порядку:

РОСФОРД, О., у вівторок, дня 6. вересня с. р., в год. 7.30 вечір, в гали У. Н. Дому, 273 Волнут ул.

ГАММОНД, ІНД., в середу, дня 7. вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке оголоситься пізніше.

САВТ ШИКАҐО, ІЛЛ., в четвер, дня 8-го вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке проголоситься пізніше.

ШИКАҐО, ІЛЛ., в пятницю, дня 9. вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке проголоситься пізніше.

ДІТРОЙТ, МІШ., в суботу, дня 10. вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке проголоситься пізніше.

ГЕМТРАМК, МІШ., в неділю, дня 11. вересня, в гали Української Хати, час проголоситься пізніше.

Відділи У. Н. Союза з тих громад, в котрих час і місце тут не проголошується, зволять ласкаво знайти відповідне місце і подати до проголошення хочби телеграфічно. Гемтрамк зволить рішитися ще й щодо часу: пополудни чи ввечір.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ЕСПАНЦІ КИНУЛИ В МОРЕ 40 ВАГОНІВ ОВОЧІВ.

На французько-еспанській ґраниці кинули в море 40 ваґонів овочів. Це сталося з тої причини, що еспанський контінгент овочів, призначений на вивіз до Франції, уже вичерпаний, а на ґраниці не було можливости овочі продати. Вартість овочів переходить кількадесять тисяч долярів.

ЗАХОРОНКИ ДЛЯ ЗВІРІВ У КАНАДІ.

Одна сема частина Канади приділена на лісові захоронки для диких звірів та птиці. Цілий простір, призначений на такі цілі, має 560 тисяч квадратових миль. У таких пустарах-захоронках можуть полювати тільки Індіяни та Ескімоси, бо полювання, це одинокий спосіб, яким вони можуть утримуватися. Річного приходу з полювання звірів має Канада 53 міліони долярів.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ В РУМУНІЇ.

Замасковані бандити здержали коло Чаґра авто, що їхало з Кімполюнґа. Бандити понакидували через дорогу поліна, так, що авто мусіло остановитись. Нагло вискочили з поля три бандити і зажадали від подорожних грошей. Бандитам попалося в руки 4,500 левів. Годину пізніще напали ті самі бандити на тому самому місці друге авто, у котрім їхали три подорожні. Один з них стрілив до бандитів з револьвера і зранив одного. Та всі три вспіли втекти.

ПРИЗНАЄТЬСЯ З ПЛАЧЕМ ДО ВИНИ.

Арештований за вбивство Ожеховського на Левандівці Владислав Дзяд признається з плачем до вини. Спершу зізнав, що злочину доконав під впливом сильного подразнення, впевняючи, що підчас морду він не тямив себе. Коханку Дзяда, яку, по арештуванню зараз випустили на волю, арештували вдруге. Їй закидують намову та співучасть у злочині. Вона завзято заперечує свою вину.

НАПАД ЗЛОДІЇВ НА МОНАСТИР.

На православний монастир у Меленях (Луччина) напали вісім злодіїв. Вони забрали багато церковних риз і золотий хрест, 70 золотих і 15 американських долярів. Шістьох злодіїв зловлено. Інших шукають.

ЗАДОВЖЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В РУМУНІЇ.

Обчислено, що на кождого міщанина припадає 3,063 левів довгу. Все міське населення Румунії має 11 міліярдів довгу. Сільське населення обтяжене 15 і пів-міліярдовим довгом.

ЗА ФАЛЬШУВАННЯ МОНЕТ.

Львівська поліція арештувала за фальшування монет Івана та Францішку Кушнірів, Івана Влаке і Тому Балицького. Всі вони заложили та вели довший час з успіхом фабрику двозолотівок.

НЕБУВАЛА СМЕРТЬ НЕМОВЛЯТИ.

Трагічний випадок трапився в родині Ґрінберґів у Львові. Девятьмісячна дитина Ґрінберґів, полишена без пагляду у візочку, бажаючи видобутися на землю, випала з візка, застрягла головкою у вузькому отворі між поручам і насадою візка, та так нещасливо, що протягом кількох хвилин задушилася на смерть.

ВТІКАЧ ІЗ ТЮРМИ АДАМІСТОМ.

По лісах чеської долини Ваг кружляв від довшого часу якийсь голий осібняк, що мав на собі тільки черевики. Він нападав на дівчат і жінок та насилував їх. Між іншими насилував він навіть десять і одинадцять-літні дівчата. На днях зловила поліція цього адаміста та ствердила, що є це Пилип Олеськяк, який утік із тюрми в Ґляв, де відсиджував чотирилітню кару за знасилування трох нелітніх дівчат. Видко, тюрма зовсім не поправила злочинного парубка.

ВИБУХ РОПИ В РУМУНІЇ.

З Букарешту повідомляють, що недалеко Марні наступив нагло дуже сильний вибух нафтової ропи. Шиб, що давав 100 ваґонів ропи денно, нагло прчав викидати величезні маси ґазів і нафтової ропи. Околиці шибу повзяно загрожені. Військо замкнуло всі шляхи, які ведуть до шибу. Як відомо, перед кількома тижнями недалеко Морени згашено шиб, який горів три роки.

ТРОПІЧНА МУХА В МАДЯРЩИНІ.

У Мадярщині захоріло багато людей на якусь загадочну недугу. Думають, що ця недуга походить від укушення тропічної мухи, що появилася цього літа в Мадярщині.

МОДЕРНІ ТАНКИ ПЕРЕД СУДОМ.

У французькому провінціональному місточку Семпер на днях відбулася незвичайно цікава судова розправа, на яку приїхали паризькі кореспонденти.

Епископ Діпар є великим противником новітніх танків. Він твердить, що сучасні балі, бари й дансінґи деморалізують молодь, розкладають її духа й противляться християнському вихованню. Але коли його проповіди не давали ніякого позитивного висліду, він виключив від сповіди всіх танцюристів і танцюристок, що їх бачили на дансінґах і балях, всіх музиків і пяністів і шоферів, які везли на баль гостей.

А тоді у відповідь на це всі танцюристки й танцюристи, професори музики, пяністи й шофери зробили віче і внесли скаргу на епископа до суду.

Оборонці епископа навели цілий ряд думок і висказів славних людей сучасности, мовляв: сьогоднішні танці, як слявфокс, танго чи румба, побуджують змисли молоді. І під цей час чому професори танцю не вчать молоді віденських вальсів, які були моральні й естетичні й які мали столітню традицію за собою.

Прокуратор наводить знову цілий ряд канонічних правил і думки католицьких учених про танок. Що більше, навіть деякі князі церкви захвалювали танки й сами ними одушевлялися.

Спір на тему танків між прокуратором і оборонцями тревав цілий день, від рана до вечора. Суддя щойно по кількох днях рішив справу письменно. Але мабуть ця справа опиниться у вищому суді, бо ніодна сторона на присуд не згодиться.

„ЧУДОВИЙ ГОЛОС".

Захотілося пасажирам корабля, який плив здовж берегів Австралії, трошки розірватись і тому заложили до грамофону кружок із співом звісної італійської співачки, Ґаллі-Курчі. Не зрозуміли краси її співу тубильці, які знаходилися на палубі цього таки корабля. Вони так налякалися, що мерщій поскакали до води й поплили до поблизького берега.

ВМЕРЛА ЗІ СТРАХУ.

З панною Елсі Коб стався сумний випадок. Панна Коб була доглядачкою в стейтовім шпиталі Крідмор, в місті Ню Йорку. Недавно вона їхала автом, яке зударилося з іншим автом, що їхало з противної сторони. По цім нещасливім випадку забрано її до шпиталю, де вона померла. Вона не мала ніяких ран ані потовчень. Смерть наступила від великого перестраху.

СЛІПА, ГЛУХА Й НІМА ЖІНКА ДІСТАЛА ДОКТОРАТ.

Світової слави жінка, Гелен Келер, що не бачить, не чує і не говорить, дістала недавно почесний титул доктора від Глеґовського університету за свої заслуги, працюючи, щоби помогти своїм безталанним посестрам, яких природа скривдила таксамо, як її. Гелен Келер не тільки навчилася читати й писати. Вона стала письменником і талановито описала свої переживання. Одинокі змисли, якими вона може відчувати світ, що її окружає, це дотик, смак і нюх.

„СТШЕЛЬЦИ" ПОБИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН

ЗБОРІВ (Західня Україна). — Заповіджене виділом Філії Товариства „Просвіта" свято 300-літніх роковин уродин гетьмана Мазепи не відбулося дня 17 липня, як заповіджено, а це через зливний дощ. Та всетаки прибули на свято кінні селянські бандерії та багато селян. Свято відложено на день 24 липня. „Стшельци" та польські кольоністи хотіли відстрашити наших селян від участи в українських національних манифестаціях і позасідалися по дорогах та нападали на повертаючих селян, побиваючи їх вилами, ґралями, люшнями від возів і дрючками.

І дня 24 липня була непогода. Та ні ляцькі напади, ні непогода не здержали селянських мас від свята, на яке прибуло понад 8,000 народа. Похід при участи кінних бандерій і орхестр тревав годину і випав величаво, бо був задержаний знаменитий порядок.

ЗАКАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ ПРИБУДУТЬ НА ВІДКРИТТЯ ПАМЯТНИКА ФРАНКА.

УЖГОРОД (Закарпатська Україна). — Головний Виділ Товариства Українського Учительства на Підкарпатті висилає до Львова на відкриття памятника Івана Франка своїх офіційних представників: Ю. Гусная і редактора О. Полянського. Крім того приїде більше число учителів, а громадські установи збираються висилати осібні делеґації.

Свято відкриття памятника відбудеться в другій половині вересня у Львові, на Личаківськім цвинтарі.

ТРЕМТЯТЬ НА САМУ ЗГАДКУ „РЕВОЛЮЦІЯ".

БОРЩІВ (Західня Україна). — В українській книгарні виставлено на продаж книжку „Світова революція", видану „Червоною Калиною". Автором цієї книжки, яка є перекладена на всі культурні мови світа, є Масарик, теперішній президент чехословацької републики. Поліція сконфіскувала ту книжку, узнаючи її за „протидержавну".

ЧОМУ НАШІ ВІД НАС УТІКАЮТЬ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Під зґаданим наголовком появилася книжка, якої автором є о. Еміліян Ковч. Автор стверджує дезерцію вірних з гр. кат. обряду на латинство, православія, штунду, баптизм і т. п. Він домагається заради тому і є за те, щоби церковні книги, молитви і богослуження були перекладені на зрозумілу народови мову. Автор твердить, що з хвилею впровадження хорового співу люди в багатьох випадках стратили інтерес ходити до церкви. Обстоює нежонате священство. Вимагає від священика самопосвяти. І каже, що з наступом польського священства не може успішно боротися жонате духовенство, котре зпоза кіп збіжа, копиць сіна, корів і коней не бачить нічого і кладе справи церкви нерідко на останнім місці, а народньої справи зовсім не зачіпає. Автор згадує за фінансову експльоатацію вірних з боку священика й каже, що це є одна з найважніших причин, чому вірні покидають свій обряд. Він радить не торгуватися за платню за сповнені церковні функції, а вже ніяк не позивати до суду за чинитьби.

Обговорюючи ріжні церковно-народні питання, автор відзивається до цілої української суспільности і закликає не говорити про ті справи тихцем, півголосом, лише занятися справою для її повного висвітлення й остаточного полагодження, бо справа грізніша, ніж би кому видавалося, бо кождої днини засипає нас лявіна, а недомагання обряду і духовенства віддають не тільки міста й місточка, але вже й багато сіл у чужі руки.

УКРАЇНЦІ НА МІЖНАРОДНІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

РИГА (Латвія). — В половині серпня закінчилася 14-та Конференція Міжнародньої Студентської Конференції, на якій заступав українське студентство делеґат д-р В. Орелецький. Він порушив справу голоду на Україні та обговорив способи затіснення взаємовідносин українського студентства зі студентством інших країв. Делеґат відвідав білоруських культурних діячів у Ризі, а також українську нечисленну кольонію.

ЗРАЗОК КУЛЬТУРНОСТИ НАШИХ СЕЛЯН.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Часопис „Діло" подає, що Василь Ріжко, селянин з Дуліб коло Стрия, жертвував 20 золотих на будову власного дому філії Музичного Товариства ім. Лисенка в Стрию. До цього часопис замічує, що навіть інтеліґенція і ті суспільні верстви, які є звязані з такими установами як Музичний Інститут, не ставляться до музичної справи з таким зрозумінням, як цей селянин.

ЖНИВА НА УКРАЇНІ НЕ ДОПИСАЛИ.

МОСКВА (СССР). — З України доходять чимраз гірші вісти щодо висліду жнив. „Правда" подає, що хробаки знищили третину цукрових буряків і взиває комсомольців, щоби допомогли зібрати те, що осталось. На ту роботу призначено 200,000 рублів титульних нагород.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1848.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОСКОВСЬКІ СТУПАЙКИ ПРИ РОБОТІ

Хто слідить за рухом робучих мас в Америці й у старім краю, той мусить завважити одно: який би не був протест тих мас проти економічного чи політичного гноблення, завжди являється одна ґрупа, котра підлабузнюється під робучі маси і приписує собі всю ту акцію. Це комуністи. Зачнуть робітники страйк у майнах, чи в ткацьких або яких інших фабриках, сейчас приплентаються московські аґенти і розбивають робітничі юнії та унеможливлюють робітникам зорґанізування солідарної постави в боротьбі за кращі умовини праці. Бо всякі страйки, чи яку іншу робітничу акцію, використовують вони не для поліпшення робітничої долі, а головно для комуністичної реклями, вимахування червоними прапорами і похвал совітам.

В такийсамий спосіб поступають і наші московські ступайки. Самі нічого живого створити не можуть. В головах січка. На ніяку думку вони нездібні. А жити хочуть, і то обовязково з робітничої справи і з робітників, бо це для них найлекший хліб. Вистарчить кричати „я робітник і за робітничу справу", щоби закрити тим своє неуцтво. Та все-таки вдержатися з тим неуцтвом при джабі не легко; а можливе це тільки тоді, коли станеться сліпим рабом того пана, що творить такі джаби. Звідси й походить оте підданство наших московських ступайків тому всьому, що виходить з Москви, отой їхній брак чести й відваги піддати під сумнів політику червоної Москви супроти України.

Та й з тим московські ступайки не могли би вдержатися при своїх джабах, колиб не виказували якоїсь активности, себто не розбивали українських народніх установ і не намагалися зводити на манівці українські працюючі маси. І тому вони роблять шум, коли український нарід під Польщею бунтується проти ляцького окупанта, але заразом засуджують такихсамих робітників і селян, коли вони бунтуються проти московського наїзника. Бо так наказує їм робити московська служба. І тому оплюгавлюють тих народніх героїв, котрі кладуть голови в боротьбі з червоною Москвою, а в тімсамім часі підносять тих, що гинуть у боротьбі з Польщею, приписуючи цілий той революційний рух комуністичній аґітації. З того виходить велика шкода для українських мас і для української ідеї. Але цього саме треба Москві. І вона це робить при допомозі отих наших московських ступайків, отих неуків і рабів, що держаться при джабах вірною службою Москві. І оті саме раби беруться в Америці провадити робітничі українські маси до протестів, боротьби і визволення! Чиж не глум?

РАТУНОК ПЕРЕД ФІНАНСОВИМ УПАДКОМ

Фінансова скрута в Польщі, яка задавлює наш український нарід малощо не на смерть, підважує основи самої держави. З кінцем липня ц. р. зареєстровано в Польщі вправді тільки 209,884 безробітних (на 30 міліонів населення), але в цей реєстр втягнені тільки міські робітники. Ті Гуцули чи Бойки, яким відпав зовсім заробіток з вирубу ліса, в це не враховані. Вони можуть з чистою совістю гинути з голоду. І з цього права вони достойно користають. Але якийсь вихід треба знайти. Держава шукає його в двох напрямках: старається звернути опінію своїх горожан на інші справи, вказати їм небезпеку з боку Німеччини і на свою морську велич, а з другого боку забігає, де може, за виєднання позички.

Недавно, бо 31 липня ц. р., відбулася, як що року, парада в новоoснованому порті над Балтійським морем, у Ґдині. Цей порт основано на збитки Данцігови, який Поляки вважають старим польським містом, а побідні держави в повоєнному договорі залишили це місто „вільним" з дорученням — приймати польські фрахти до вивозу.

Тому, що Німці не можуть погодитися з утратою Поморя, а тимсамим на істнування так званого „коридора", Польща робить рікрічно демонстрацію під кличем „фронтом до моря". Цього року було яких 250,000 осіб на цій демонстрації. Був і президент держави. Всі присягали, що моря не віддадуть. Це мало скріпити серця Поляків і звернути польську опінію на тевтонську небезпеку.

Друга можливість ратунку — позичка, наразі не вдається. Один за одним виїздять делеґати, щоб таку позичку добути, але це йде важко. Тому на днях приїхав нібито зовсім у приватному характері директор фабрики мила Пам Слів з Америки, відомий колишній фінансовий дорадник Польщі, Дюї. Він побував по ріжних польських містах і завитав також до Варшави, де йому справила бенкет ніби зовсім приватна інституція, названа шумно „Польсько-американська торговельна палата". Цей бенкет був, як видно, на те, щоби містер Дюї міг виголосити промову, яка настроїла би прихильно тих, що мають гроші, а не хочуть Польщі позичити.

У своїй промові сказав містер Дюї між іншим і таке, що може потішити й Вас, Американців. Він сказав, що депресія наближається до кінця і найдальше в 1933 р., а може в осени цього року — вже покінчиться.

Дальше вже він співав похвальний гимн для Польщі. Він висловив подив для польських господарських відносин у часі депресії і підніс польську видержаність і твердість. Що правда, то Дюї під оглядом має слушність. Бо ледви чи де в світі міг би нарід видержати те, що видержує тут.

У дальшій своїй промові за добрим вином — сказав п. Дюї, що він по ріжних европейських столицях бував і всюди чув признання для Польщі, яка дає собі раду в такій важкій ситуації; що Польща має постійну валюту і не видає якихось особливших заряджень. На підставі його слів Польща перетріває час кризи і діждеться ліпших часів. Словом, закінчив так, як кінчаться всі похоронні промови.

Одно тільки місце в промові п. Дюї можна назвати незручним. Він говорив: „Ми вже переплили ріку, але ще не дісталися на другий беріг". Це місце підхопила польська опозиція і виясняє п. Дюї, що „Польща знаходиться саме на найглибшій глибині ріки, що вона дає нести себе безборонно гонови тієї ріки та, що не має сили добитися до другого берега". Але це радше можна вважати за порахунки з урядовими кругами, які ані руш не хотять допустити кого іншого до влади, ба навіть не вважають потрібним з кимнебудь тією владою поділитися. Бо щож іншого уявляють собою противники теперішньої урядової „безпартійної партії", вшехполяки, чи соціялісти? Н. пр. з приводу свята „фронтом до моря" одні й другі співають пеани на честь того скравку землі над морем, який віддала Польщі побідна антанта; одні і другі кривляться, що цей шматочок закороткий чи завузький. Одні, другі і треті називають нашу землю „малопольска"; одні, другі і треті розсідались би так широко, як тільки вдалось би, щоби тільки їхньому народови було добре й вигідно.

А втім силу державі чи нації не дає її богацтво, але її дух.

X.

РАДЯНЩИНА ПЕРЕД КРІЗОЮ ЧЕРЕЗ НЕДОСТАЧУ ХАРЧІВ

Отсе такий наголовок робить „Ді Ню Йорк Таймс" на телеґрамі її московського кореспондента, Волтера Дюранті. Ґазета „Таймс", а особливо її московський кореспондент Дюранті, роками старається представляти все в рожевих фарбах в радянському союзі. Ця архибуржуазна ґазета дуже старанно роками підготовлювала американську опінію до того, що треба буде колись Америці признати кремлівських владик, бо „мабуть їм експеримент удасться". На всі події в радянщині, на те, що там населення гинуло соткими тисяч у чекістівських катівнях, в Сибірі та в інших місцях на тяжких каторжних роботах, на вимирання населення від голоду й хвороб, ґазета „Таймс" все дивилася як на цікавий експеримент та все боялася проґавити той час, коли американським капіталістам уже треба буде інвестувати свої капітали в Росії, щоби мати казкові зиски.

Нарешті тепер Дюранті, а за ним і ґазета „Таймс", мов та „Валаамова ослиця" заговорили про те, що в дійсности робиться в радянщині. Нарешті вони признали те, про що ми писали від десятка років про „большевицький експеримент", як про Голгофту людей та народів, що попались під большевицький канчук. Дюранті тепер відкриває лише малесенький крайчик тієї завіси, яка закриває дійсність у Росії. А яка та дійсність жахлива, можна бачити хочби й з повідомлення Дюранті, яке в Москві добре зцензурували чекісти. А він пише, що сама большевицька влада знищила й зруйнувала сільське господарство, стараючись удержавнити його, а хліборобів обернути в державних рабів, у дешевих наймитів окремих панів-цариків — комуністів, управителів державними маєтками. Він пише про те, що большевицька влада все стягала з населення непомірні податки й до тла руйнувала добробут широких працюючих селянських та робітничих мас. Дюранті подає, що радянська влада не змогла зорґанізувати виробу фабрикатів, які потрібні для задоволення біжучих потреб населення. А разом з тим тасама влада знищила приватну (кустарно-реміснечу) промисловість, яка майже на три чверти задовольняла біжучі потреби населення перед війною.

Большевицька влада систематично тепер збільшує ціни на харчові продукти, які вона продає зі всіх своїх склепів, забравши їх майже задурно від селян, чи зі своїх державних фарм. Ось тепер новий декрет установлює в кооперативах для робітників, котрі дістають там продукти по спеціяльним карткам, отже по найнижчим цінам, такі ціни: за десять курячих яєць три і пів рубля, кільоґрам сира 14 рублів, кільоґрам сметани 4 і пів рубля, мясо 2 рублі і 12 коп. за кільоґрам і т. д. Большевики числять у себе вартість одного рубля по 50 американських центів (кільоґрам має два й дві десяті американського фунта).

Та й по такій ціні годі дістати харчів для вижиєлення населення. Що має робити вмираюче вже з голоду населення, годі сказати. Дюранті в своїй телеґрамі каже, що радянська влада щось має зробити нове. Та таке „щось нове" вона робить ось уже пятнацять років і крім великої руїни та поглиблення кризи всього життя на радянщині нічого не зробила. Можна сподіватися, що оте „щось нове" буде ще дальшим етапом до поглиблення кризи й руйнування решток економічного життя в бувшій Росії. Зокрема щодо України, то й Дюранті й інші кореспонденти чужинецьких ґазет кажуть, що вона особливо зруйнована й визискувана радянською владою. Україна тепер переживає найгірші часи кольоніяльної політити, яку веде в ній Москва, знаючи, що вона, рано чи пізно, з України змушена буде уступити. Український нарід, навіть по свідоцтву чужинців, усе більше усвідомлює собі, що найліпший поратунок — це якнайскорша сепарація від Москви. На цьому ґрунті все скріплюється та росте сентимент боротьби за українську державність.

Лише те тепер тяжко, що український нарід знищений матеріяльно та економічно так, як він мабуть не був ще ніколи знищений, навіть у часах Руїни. Зорґанізоване громадське та публичне життя завмерло, бо на все лягла тяжка лаба московського комуністично-татарського формалізму й централізму. Тому всім українським живим силам тепер треба обєднуватися лише біля одного гасла: біля гасла боротьби за українську державність. Усі інші розходження політичного характеру, чи якого іншого, не можуть нас різничкувати, коли ми хочемо виграти боротьбу з зовнішнім ворогом. Лише блазні та запроданці можуть тепер проповідувати в Україні боротьбу кляс та станів. Адже там нема їх давно. Там є лише два стани: пануючий — комуністичний, і рабський — усі маси народні. В майбутній боротьбі пануюча кляса має загинути, бо іншого шляху до визволення нема.

І в горю серце тоне —
Хоч бурі йдуть і громи бють
Та вже не вбе нас вража лють,
Не розідять кордони.
Зійшло на нашім полі,
Бо ясне сонце вже з імли
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

Національним ідеалом українського народу перейметься дитина в Старому Краю тільки в „Рідній Школі". Тому піддержім завзято її змагання в її другому пів-століттї!

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішних її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

НА ТАТАРСЬКІМ ШЛЯХУ.

(18)

— Давно ми не бачилися! Добре, що ти приїхав до нас. Бачу, що хоч ти не наша віра, то тебе таки тягне до своїх старих приятелів.

— Я зжився з вашими звичаями, — відповів Запривода. — Зжився з цілим способом вашого життя, отже не диво, що мене тягне до вас. На добавок один мій приятель, один давний добрий сусід вашої орди просив мене дещо зорудувати у вас.

— Ти дуже добре зробив, що приїхав. І ніякими шляхотськими приятелями не турбуйся. То не твій промисл. Маберек знайде для тебе шатро, в котрім будеш міг жити як у своїй власній хаті.

— А мої товариші? Я не сам приїхав.

— Мені казали, що з тобою приїхали люди Булая. Чого вони йдуть сюди? Я їх не кликав.

— Їх накинув нам Булай, щоби мені безпечно їхалося від нього до тебе і від тебе назад. Я його не просив на мого опікуна, бо я знав, що іду до приятелів; я знаю, що хто їде до тебе не з ворожими намірами, той у тебе безпечний...

— Що вони тепер будуть робити там за рікою?

Се питання сказало Заприводі, що Татар Булая Адільчерез ріку на сей бік не пропустить. Він відповів:

— Вони мають приказ конвоювати нас, коли будемо вертатися. Отже, міркую, будуть дожидати нашого повороту.

— Довго будуть ждати і, не діждуться! Ти, брате, затяжку задачу взяв на себе...

— Той шляхтич не був твоїм ворогом, ані ворогом орди.

— Досить! — сказав Аділь, стріпнувши рукою. Прийде пора, то почуєш мою остаточну відповідь.

Подумавши троха, Аділь додав:

— Чого тобі журитися клопотами шляхтичів? Ти давно від них відстав і пристав до нас. Іди з Маберекoм, він покаже тобі, де буде твоя хата.

Для Заприводи був се знак, що покищо бей уже не хоче з ним балакати. Він поклонився і вийшов. З ним вийшов Маберек.

— Не казав я? — сказав Татарин, коли оба вже були з пятьдесять кроків за шатром бея. — Твій шляхтич вернеться без доньки. Я знаю мого брата. Він справедливий і добрий. Та він також завзятий упертюх. Як на нього дуже напирати, то він, як той цап, або як зноровлений кінь, затинається в противний бік. Тепер він затявся, бо його шурин є проти тої дівчини. Я йому сказав, що Мамбетови слинка тече. В такій хвили, коли брат тим двом наперекір хоче дівчину задержати для себе, приходить третий і, витягаючи по неї руку, каже: „Давай, бо то моя донька!" Брат ще більше завізьметься.

— Жалко мені того Ярновича. Як тужно він тепер позирає на ті шатра і льорнеткою шукає, чи не побачить своєї дитини. Я не маю смілости йому на очи показатися.

— Пішли кого до нього і перекажи, щоби вертався відтам, де тепер стоїть, бо бей за ніякі скарби дівчини йому не віддасть; що балакати з ним не буде, що й до свого улуса його не впустить.

— Аділь-бей не сказав мені сего!

— Мені сказав, — Маберек відповів. — Сказав рішучо, що з нею ожениться.

— Я таки мушу до Ярновича. Як би я йому не показався на очи, то він погадав би, що я зрадив його. Я й вивести їх мушу відси, бо сюди я був їх провідником. Також харчів не мають. Шляхтич вже старий, Вірменин здається мені взагалі не вміє полювати. Коби бей бодай на пару днів позволив їм сюди прийти, щоби могли відпочати...

Запривода грав на відволоку. Гадав, що по кількох днях бей передумає, розгадає і додумається до того, що ліпше взяти великий окуп, ніж через дівку мати родинні клопоти і ворожнечу з сусідами.

На замітку Заприводи Маберек відповів:

— Чи ріка загороджена? Чи тобі боронив хто переступити ріку на наш бік?

— Я прийшов сюди плавцем.

— Чомуж вони так не зроблять?

— Не кождий кінь втне таку штуку. На добавок, там є також вючаки з тягаром. Як шляхтич і Вірменин перейдуть на сей бік, то люди Булая розграблять увесь вантаж.

— Ходи! — сказав Маберек. — Покажу тобі, де будеш спати. Заведу тебе до шатра Азібаби. Його тепер нема в улусі.

Коли ішли до того шатра, минули якогось козака, що штильгукав. Козак лиш раз глянув на Заприводу, і непомітно, та так, щоби Запривода побачив, поклав на устах палець. Запривода доміркувався, що козак не хоче з ним балакати.

— Що то за козак? — спитав Запривода Маберека. — Бодай подобає на козака.

— То справді козак, — відповів Маберек. — То той козак, що від очаківської орди і від мого брата відоймив усю воєнну добичу.

Запривода знав, як той козак звався, хоч особисто не знав його. Щоби поводитися так, як той козак перед хвилиною перестеріг його, Запривода спитав:

— Як тому козакови на прізвище?

— Павло Кордиш, — Татарин відповів.

Запривода знав, що козак Павло Кордиш пропав тоді, коли здоганяв Аділя з його чамбулом. Та що з ним сталося: чи погиб, чи Татари спіймали його, чи може зблудив, того не знав ніхто. Отже й Запривода не знав. Аж тепер побачив його тут, в улусі Аділя, цілком вільного. Се для нього було загадкою, отже спитав:

— Він, відобравши добичу твого брата, не боявся прийти до вас? Він має право бути у вас і ходити вільно між вами? Хіба, що вас відшкодував, звернувши вам вартість того, що від вас відоймив був?

— Він самохіть не прийшов до нас — і він тут не має своєї волі. Його спіймали наші хлопці тоді, коли він здоганяв мого брата. Брат привіз його аж сюди, щоби того давного ворога нашої орди судили всі старшини цілого нашого бейлика. Він вже тому пару років навів був Запорожців на наші пасовиска і забрав усі наші коні. Тепер він жде на свій суд, який буде за пару днів.

— Колиж бо він ходить вільно. Він втече, ще заки суд зійдеться.

— Не втече! Саме тою волею в межах улуса Аділь уже карає його, хоч суд ще не судив. Йому брат аж до суду дав волю в межах улуса, щоби його морочила надія побігу, та щоби мучився, бачучи, що марна надія: що втекти не годен, бо його пильнують.

— Що з ним зроблять?

— Його судьба в руках збору наших старшин. По головці його не погладять.

Розмовляючи, прийшли до шатра Азібаби. За двері була, як при інших шатрах, кінська шкіра, вгорі завішена, боками позістібувана на знак, що її господаря нема дома. Маберек порозстібував і ввів Заприводу до середини. В шатрі була купа баранячих і інших кожухів, що служили за леговище, на якім в ночи спалося, в день вигідно сиділось. Коло леговища стояв низький стільчик. З одного боку під шкіряною стіною шатра лежали коци, дві уздечки, пару арканів і дві кульбаки. З другого боку стояла невелика скриня. Що в ній було, Запривода міг вгадувати, та не бачив. На стінах висіли луки, сагайдаки зі стрілами, довгі і короткі ножі. На середині було огнище, виліплене з глини, на нім казанчик.

— Ось тут, аж до повороту Азібаби буде твоя кватира. Я зараз прикажу, щоби тобі принесли води і дров. Гадаю, що їсти, покищо, будеш приходити до мене.

Татарин відійшов, полишивши Заприводу самого.

(Дальше буде).

БАТЬКІВЩИНА ФІҐ.

Батьківщиною фіґ є Греція. Найгарніші фіґи родяться над берегами Меандру та в околицях Ефезу. Населення займається там лише плеканням, збиранням і сушенням тих овочів. Найбільше фіґ зужитковують в Англії й Америці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

A PROBLEM OF THE UKRAINIANS.

I have read Miss Bodnar's articles in the past editions of the Svoboda and also the articles by other contributors. I only wish there were more people of their spirit.

Here, in my home town, the majority of the people of our race are Lemkos. Five-sixths, in fact. The other sixth are called Boykos. Still we are all Ukrainians.

Yet there is an antagonising spirit among us. If the word or subject "Ukrainian" is brought up, the Lemkos could cut our hearts out. When people ask us what is our nationality, we answer we are Ukrainians, while the others say they are Austrians, Russians, etc., while those that have been born here say, they are Americans and try to be silent of their ancestors as if they had none.

Such outburst can be the cause of only ignorance as their saorce. My friends and I have a number of times have proven to the old people they are wrong. But it was of no avail. The younger set, our pals and chums, saw we could do nothing unless to cry at the stubbornness of the old people.

Just a few days ago a person told me about a Lemko play and dance. The hall would be packed. People would come from out of town. A gala event! He was bursting with suppresed joy. At last they could have their own. "Yet," he said shyly, "this is only the beginning. In the future the Lemkos will organize and have their freedom and be Lemkos, and have their own country. There wouldn't be any Ukrainians. Whoever heard of the Ukraine?"

I could not believe my ears! Was this a maniac? No, he was an intelligent young man and well known. Those were also the thoughts in his friends' minds. He continued, "About thirty years ago or even less we were all Lemkos, Russian and Austrian. Then some Boykos came to town and started this nonsense about Ukraine, and tried to run the town and tell us what to do."

I asked myself, — Why is there this hatred among us? As long as this feeling lasts there can be no rest among us. We cannot strive for the freedom of Ukraine, if we are divided. Our progress for recognition in the eyes of the world will be sadly retarded. We have enemies in the old country; why have them here anong ourselves?

I am no psychologist. I cannot answer this one question, yet I wish some one would, be he a Boyko, a Lemko, Hutsul or a Ruthenian.

If this question is answered maybe we can find a remedy for this condition, for the benefit of Ukraine and Ukrainians.

B. K.

—o—

To the Editor:

Dear Sir:

I am sending a clipping from an American newspaper and I wish to say a few things about own young Ukrainian generation in New Haven. A few weeks ago a picture of our Ukrainian dancers appeared in an American newspaper. About two months ago Mr. Vasile Avramenko, the Ukrainian balletmaster, organized a dancing school. It consists of more then 40 members, one of the largest dancing classes in Connecticut. Not only do we have one of the best choir groups but now we expect to have good Ukrainian dancers. Our teacher is Mr. Ivan Pihuliak, one of the best teachers in Avramenko's schools. Next year our New Haven boys are expected to have a baseball team, which will be one of the best teams in New Haven. I think that when the young Ukrainian generation organizes sport, dancing and other clubs, it will make the best propaganda in the United States and help our mother country to become independent.

Martin Pysmenny,
New Haven, Conn.

—o—

МОЛОДЬ ДО МОЛОДІ!

Наперекір всім думаючим про передчасну загибіль українського імени в Америці, українська тутешня молодь починае виказувати заінтересування українською справою. Вона забирається до цього вміло та енергійно. Завважує свої недомагання й старається їх направити, про що свідчить ряд дописів в англійській мові, як п. Фльори, панни Боднар та інших, які на протязі останніх днів появилися в „Свободі". Автори статтей підходять до української молоді, яка цурається українства, а підходять у властивий собі спосіб — вміло та практично.

Я, як молодий Українець, який прибув сюди з краю, пильно сліджу за цею справою і бажав би сказати своє слово. Хоч дехто з Американців може мені „відрубати", що яко краевик я не є компетентний опініювати про тутешню українську молодь, та власне тому я хочу лише передати, як ця справа представляється молодому краевикови.

Наступ вище згаданих статей є звернений головно проти недбальства чи лінивства цеї українсько-американської молоді, яка не дбає про плекання українства на американському ґрунті. І зовсім слушно. Ось приміром кажуть, що ця молодь не признається до українства тому, що не є свідомою української справи, не знає української історії, літератури і т. д., і тому боїться, щоби не скомпромітуватися вразі потреби відповідати на запити чужинців у цих справах. Подають і інші причини. Нема ліпшого засобу до заставлення когось чогось научитися, як подразнити його особисту амбіцію через вказання йому на брак у нього знання про дану справу. Це зручно роблять автори вище згаданих дописів.

„Та одна тут дивна річ. Я пізнав американську молодь як дуже працьовиту, амбітну та вже зовсім неліниву, котра завсіди поборює всі труднощі, коли хоче правильно зорієнтуватися в справах, якими дійсно інтересується. Чиж вона булаб лінивою, колиб вона дійсно дбала про справи українського народа? Коли вона не займається справами української нації, коли не плекае українства в Америці, то тому, що прямо не хоче цим інтересуватися. Чомуж? Думаю, що моя відповідь на це буде така, яку дав би кожний Українець в Америці, колиб хотів сказати правду; а це, що більша частина українсько-американської молоді уважає — **хоч мильно!** — за компромітуюче признаватися до українства та пропаґувати його. Вона прямо, не знати чому, стидається цього. В найліпшому вже випадку уважае це за зовсім безкорисне для неї.

Ми бідна, поневолена нація, яка має своїх представників за кордоном у виді мізерної еміґрації, почуваємося вже щасливими, коли про нас згадають на сторінках американських часописів десь у далекому кутику хоч кількома словами. Якжеж та нація без держави, про яку в світі ще досі багато не знають — виглядає в порівнанні з іншими державами, сильними націями? Якже тут до такої нещасної нації признаватись? — І дістати ще в дадатку згірдливу назву „Поллак!" — Так відчуває молодь **півсвідомо, не застановляючись над тим глибше.** Чиж не так, молоді американські товариші? Многі з вас так власне відчувають, тай не то, що не подаються за Українців, а ще й часто з української іміґрації з пониженням насміваються, в чім допомагають їм деякі темні краєві відщіплені, що, полизавши американського „айскріму", думають, що вже „замериканізувались" до кости.

Та — колиб десятки міліонів українського народу були сцілені в одну сильну державу, колиб діти України не потребувалилиб шукати щастя та ласки поза границями, колиб на стовпах міжнародніх спортових олімпіяд маяв також і український прапор, колиб у Вашинґтоні сидів амбасадор — представник української могутньої держави, а закордонна преса розписувалась про українські справи величезними буквами на перших своїх сторінках — тодіб і легко і привітно і корисно а й з неабиякою гордістю можна називати себе Українцем. Чи не так?

Та чи таке поступовання дійсно моральне й благородне? Чи не благородніше ставати в обороні принципу справедливости, в обороні ідей покривдженої нації, вдодатку власної, обстоювати перед світом її справу та власною працею помагати цій нації відродитися? І чи така постава не ставить нас вище перед культурною Америкою?

Американці цінять це, коли їх зовуть по національности їх батьків. Є вони Німцями, Анґлійцями, Італійцями. Признаванням до своїх націй вони не роблять націям ласки, а тільки дають вислів тому щастю, що можуть репрезентувати свою батьківщину.

А чи ті, що не признаються до українства, почуваються щасливішими?

Чиж можна стидатися українства тому, що Українці якраз тепер не мають держави? Так ви, молодь, допоможіть своєю працею цю державу збудувати. Чи тому, що не маємо славних українських учених в Америці, якіб приносили нам славу? — Так ви самі вчіться і ставайте вченими, признаючись до українства. Чи стидно вам за хиби нашої американської іміґрації? — Вони є, але чи це признака сили характеру шукати за чимсь кращим у чужого, не стараючись свойого направити? Гірко вам, що вас називають „Полак", так маєте добру нагоду вияснити, що Українець це не „Поляк". От тоді будемо „смарт"! Коли ви цього докажете, тоді піднесете українську іміґрацію в очах Американців і дасьте доказ своеї ідейности й зрілости. Тоді ваші критичні голоси матимуть великий вплив на нашу стару іміґрацію.

У всіх нас, старокраєвих Українців, зокрема в нас молодих, є кріпка віра, що в недалекій будуччині діждемося вільної Української Держави. А коли вона буде, коли вона стане сильною та поважаною, тоді вам всім буде мило признатися до неї. І будете горді, коли ви в минувщині помагали боротись за цю державу.

Ось тому я є того переконання, що не поможуть накликування наших товаришів, ані змушування зі сторони ваших родичів та учителів, щоби ви українізувалися. Це лише зробить для вас з української справи сензацію, новість, якою побавитеся якийсь час, а яку опісля кинете, якщо ви самі у себе не переборете цього неоправданого відцурування від українства, якщо не виробите в собі переконання, що українська справа є для вас надто дорогою і важною, щоби нею не заінтересуватись, і якщо ви не перестанете з пониженням думати про найближчих ваших знайомих — українських іміґрантів, якщо не будете памятати, що ви самі з тих же саме іміґрантів виросли та одержали перше виховання — словом, **якщо не будете самі дійсно хотіти почувати себе Українцями!**

Очевидно, що за такий стан української молоді вину в найбільшій мірі поносять самі родичі.а І коли п. Фльора т панна М. Боднар лише частинно приписують цю вину родичам, то я приписав би їм цілковиту вину. Тут хіба можна знайти оправдання тим, що родичі були національно несвідомі.

Накінець згадаю ще про многі орґанізації українських американських студентів, які істнують по деяких більших містах. Ці, хоч і носять назву українських студентів, але справою скупчення та освідомлення українсько-американського молодечого загалу не займаються. Маю тут на думці принайменше нашу студіюючу молодь. В самім Ню Йорку знаю, що істнує така орґанізація вже від довшого ряду літ, де гуртуються інтеліґентні люди, навіть з покінченими вищими студіями, та від них ніколи я не чув про якісь ширші орґанізаційні наміри. Навіть не знаю, яка є тепер їх ціль істнування.

Я жалую, що не можу спромогтися написати того всього по анґлійськи. Зробив би це, та воно певно не випалоб як слід. Але всетаки думаю, що може те, що я написав, хоч припадково попаде до рук неодного американського Українця й можливо його вразить та спонукає до написання відповіди в „Свободі". Тоді вже буде користь з мого допису. Та я не мав на думці на нікого сварити, лише хотів висказати те, що, як мені здається, є правдою.

Евген Скоцко,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІКІЗРАКС, ПА.

Протестаційне віче.

Дня 28 серпня відбулося в нашій громаді протестаційне віче, на якім запротестовано проти нових польських злочинів.

Віче відкрив предсідатель гром. Гайчак, котрий привитав присутних, головно виходців з ліського повіту і Сяніччини, що прийшли забрати голос у справі ляцьких знущань над нашими братами в краю.

Секретарювали С. Кордяк і В. Яніцький, а реферував гром. Батюк.

Бесідник представив вагу протестів, а потім переповів історію за останніх 15 літ, коли то наш нарід піднявся до волі й коли наші землі по втраченню своеї державности опинилися під Польщею. Він казав, що наші люди в ліськім повіті показали, що коли треба, то вони вміють стати в своїй обороні. Він теж підчеркнув, що нарід добеться своеї волі, а то головно через орґанізацію і освіту.

Гром. П. Петрик відчитав резолюцію з протестом, яку принято одголосно. Візвано теж інші громади до протесту. Віче закінчено відспіванням національного гимну.

НЕБІЩИК ПРОСИВ ВОДИ.

Несамовитий випадок приключився в Корчині (Зах. Галичина). Занедужав там богатий 36-літній господар Лаврентій Схолястик. Лікарська поміч не помагала, хорий все більше підупадав на здоровлі. Тому хорий сказав прикликати священика. Дві години після приняття Найсв. Тайн Схолястик помер. Та тієїж ночі опівночі тіло небіщика ворохнулося на катафальку і труп захриплим голосом попросив води. Родина з жаху кинулася втікати. Та „воскресший" чоловік якимсь нелюдським скомлінням зумів задержати жінку й ще раз попросив води.

Випив воду та, не кажучи ні слова, поклався знову на катафальку. Коли за хвилину жінка, що вже набрала трохи відваги, підійшла до чоловіка, він уже був знову мертвий.

Зараз прикликали лікаря і він ствердив, що Схолястик є з летарґічному сні. Хвилева його притомність була лише наслідком надзвичайного напруження, яке переживав напів притомний орґанізм.

У летарґу був ще Схолястик два дні та щойно другої ночі помер на удар серця. Хоч урядово ствердили смерть, жінка не хотіла дати похоронити небіщика. Щойно поліція примусила її до того. Кілька днів після похорону жінка сиділа біля гробу та надслухувала, чи не почує якогось голосу.

Уява зробила своє. Жінка прибігла до громадського уряду з криком, що виразно чула голос, як кричав ратунку.

На приказ прокуратури відкопали трупа, та показалося, що він був таки мертвий.

—o—

ДЕ ВЖИВАЮТЬ НАЙБІЛЬШЕ МИЛА?

Ввійшло вже в приповідку, що скільки яка країна зуживає мила, можна з того говорити про висоту її культури, цивілізації.

Найновіші статистичні дані вказують, що найбільше мила зуживають у Німеччині, де випадає річно 20 фунтів на особу. В Анґлії зужиткування мила доходить 19 фунтів на особу, у Франції 18, в Чехословаччині 10, у Мадярщині 9, в Румунії 6, у Польщі 5, а в Большевії найменше, бо пересічно 2 фунти на особу за ввесь рік.

Треба зазначити, що в Чехословаччині припадає по 10 фунтів мила лише на Чехію, а в східних провінціях, як Словаччина та Закарпатська Україна, ледви по 2 фунти мила на особу.

ВПИСИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ ШКОЛИ В НЮ ЙОРКУ.

Найближчого вівтірка, 6 вересня б. р., зачнуться вписи українських дітей до одинокої Української Народньої Школи в Ню Йорку. Вписи переводитиме учитель Осип Стеткевич від 6 до 8 години кождого вечера в крамниці „Сурма", 103 AVE., A, N. Y. C. Заряд У. Н. Школи просить українських родичів, щоби з цею справою не припізнювалися, бо чим більше дітей буде в тій школі, тим кращу діяльність вона зможе розвинути.

207,9

Велика образа.

Прийшов селянин до сусіда до хати, саме як він із жінкою обідав. Господар каже:

— Ми вас, куме, приймили би, та нема навіть для вас де сісти.

— То нічого, я можу й постояти.

— Та не маємо навіть ложки.

— Я можу і без ложки.

— Е, ні куме, що то вже ні! То вже була би занадто велика образа!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

The Sport Whirl

By John Solovey.

Athletic activity among American-Ukrainian youth has not been lacking and listless as one might imagine. On the contrary, doing on the field of sports among our younger folk in recent years has been on a wholesale scale.

But our clubs, associations and teams have not received the proper public notice and publicity. Whereas other groups of foreign origin participate in sports and athletics largely for the public hurrahs, our aggregations compete for the moral and physical benefit they can derive from these contests.

While Ukrainian viewpoint is more broadminded and desirable from this angle, other folk gain the plaudits because they show people they are active through the medium of the press. In this phase of the work we should strive to bring Ukraine where it belongs — on the top.

In recent weeks we seem to have taken a change for the better. Several of our young readers have written articles which have been timely and informative. Just a few days ago I was overwhelmed with joy to see a baseball box-score in the columns of the "Svoboda." Apparently this is an indication that we are attaining that which we have been looking forward to.

To say that my joy was complete when I learned from the article that the Ukrainian club won would be putting it mildly. The manner in which "our side" defeated the opposition should bring delight to every sport loving fan in the country.

The Ukrainian nine certainly showed plenty of gameness in making out the contest after the R Club had deadlocked the count in the ninth inning. And Steve Brenia, who played in scintillating manner at the shortstop post, did himself honor in clouting the winning marker. Both characteristics should be emblematic for future competition and if we can put our all into every contest success in inevitable.

Mr. Wolodymyr Hwozdewich of Ansonia, Conn., to whom we offer sincere thanks for the article of the Ukrainian baseballers, in an example of the type of American-Ukrainian we need to attain our goal. Mr. Hwozdewich, in his recent letter says: "If we young Ukrainians stick together then we could do much more for our mother country, and we could show our enemies that there still are Ukrainians." Neddless to mention this hits the nail precisely on the head.

Miss Mary Ann Bodnar also embraced important facts in her highly interesting article captioned "Let's Do Something For Ukraine." And although her masterpiece does not include sports in particular her plea to young Ukrainians not to relinquish their nationality deserves deep and long thought. Thanks very much, Miss Bodnar; we hope to hear from you again.

* * *

The "Svoboda", which has been an invariable beacon of light to our people, once again steps to the fore and this time for the benefit of our younger people. An American sports section, dealing with activities of our athletes throughout the country, will be instituted. Comment in regard to this, favorable or otherwise, is invited.

If you are an officer or member of an athletic organization, let us know about your activities, your members and your future plans. If you are in knowledge of Ukrainian athletes in your high school or college write about them. Help spread news of our "Ruths, Welsmullers, Booths, and Sharkeys."

If you are planning to form a sports club inform the writer and every effort will be made to help you. We also will welcome suggestions from you concerning the type of sports news that interests you.

* * *

Our foresighted editors dealt upon an important topic in the August 31 issue "Our Youth and Our Organ." Contributors in American to the "Svoboda" have dealt with a dearth of subjects, they said, yet all pertained to Ukraine and Ukrainians here and abroad. Even politics has been discussed, which, among younger people, borders on the phenomenon.

The editorial also maintained that parent readers who are unaccustomed to English literature or unable to read it should invite and encourage their children to digest the American articles in the „Svoboda" and to interpret and explain them to the elders.

The age-old adage which says: "It is easier to catch flies with honey than with vinegar," is supplanted in the editorial which hints that a kindly word will bring better results than force. Once the youth is accustomed to perusing the "Svoboda" daily he undoubtedly will interest himself in it, even though only in the American-written articles fashioned by outsiders or our own readers and supporters. This new-born interest will induce and encourage the youngsters to writing and participating in the national work, concluded the editorial.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На допомогу Лемківщині.

З краєвої відозви до Земляків Лемків в Америці, яка була поміщена в числі 89 „Свободи" з дня 16. квітня 1932 р., видно, що наші Браття на нашій рідній Лемківщині взялися рєвно до народної праці, підносять по наших селах національну свідомість, закладають для поширення просвіти читальні „Просвіти" та основують кооперативи, щоби піднести наші села ще й економічно. Одним словом, слідний усюди широкий народний рух. Наші Лемки прикладають з питомим їм завзяттям і свою лепту до великої справи національного визволення і збудовання одної вільної української держави. І ми, Лемки, тут за морем не можемо глядіти на той рух у ріднім краю з заложеними руками. І не можемо ним тільки тішитись, але мусимо його підтримувати звідси нашими жертвами.

Нам треба всюди, де живуть Лемки, закладати комітети Українців з Лемківщини, а ті комітети повинні зорганізувати допомогу Лемківщині. От тепер найкраща нагода до того, бо бачимо, яких звірств допускаються Ляхи на наших Братах-Лемках. Криваві події в ліськім повіті повинні бути кличем до зорганізовання великої помочі для Лемківщини і для протесту проти польських злочинів.

Ми в Елізабет, Н. Дж., заложили такий комітет, який складається з предсідателя, секретаря, касієра, трох контрольорів і колекторів. Зібрані нами гроші висилаємо через Обєднання до д-ра Блавацького, голови філії „Просвіти", на допомогу Лемківщині. Ми знаємо, що наші жертви й імена жертводавців є великою заохотою для наших Лемків у краю до дальшої боротьби і витревалости.

Тим разом ми влаштували дня 7. серпня пікнік, який нам гарно вдався, бо приніс гарний дохід.

З приводу пікніку зложили жертви на Лемківщину:

В. Левчик $10; П. Пітула, М. Сухорський по $5; о. М. Кінаш, В. Ґарбовський, В. Мазурик, Р. Слободян, І. Олекса, Ю. Чичила, К. Качуряк по $2; Т. Федош, (мол.), В. Ґреґа, І. Світич, Марія Лисячок, М. Кухта, Д. Тхір, Д. Стець, І. Плішка, М. Матлаґа, І. Жарський, М. Процак, С. Корназ, М. Ядловський, В. Ґловацький, В. Світич, В. Кардаш, П. Циктор, І. Качуряк, М. Фецула (стар.), І. Павлик, С. Могила, М. Напаванець, М. Голубець, Ю. Демянович, О. Світлик, В. Тулевич, С. Каша, С. Копій, А. Зузяк по $1; М. Линко, І. Френкевич, І. Пелещак, Д. Зозуля, М. Корназ, М. Ґубик, М. Скорецький, Олена Клюз по 50 центів.

Збірка принесла $67. — Дрібними датками зібрано $2.60. — З пікніку виносив чистий дохід $55.40. — Разом $125.

Цілу суму вислано до Обєднання.

S тепер, Браття Лемки, до дальшої праці й до дальших жертв.

За Комітет:
Василь Левчик, голова;
Михайло Сухорський, секр.;
Петро Пітула, касієр.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Інвалідам та письменникам.

Громадянин Плятон Стасюк переслав через Обєднання до Рідного Краю свою пожертву в сумі 50 долярів. Гроші призначені по 25 долярів на інвалідів та на письменників.

—o—

МІЛВОКІ, ВІС.

На інвалідів.

Товариство ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. С., на своїм концерті не забуло про долю наших борців за визволення українського народу. Слідуючі особи зложили свої жертви: Т. Танін, М. Патер, І. Шеремета, М. Стадник і П. Стецик по $1; І. Пунько, В. Псюк, М. Барильський, Анна Гірчак, Т. Борсук, І. Березовець, А. Гатала і В. Задорожний по 50 ц.; А. Ковтун, І. Ґерекшій та Й. Сосницький по 25 ц. — Разом зложено $9.75.

З того оплачено пересилку 15 ц., а решту $9.60 вислано через Обєднання. У „Свободі" з дня 23. серпня 1932 було помилково подано, що на пересилку обтягнено $1.75.

Іван Березовець.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член Бр. св. О. Миколая, від. 232 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку всім урядникам і членам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі нам стали помічю, бо нам вже грозила утрата членства у згаданім Братстві і У. Н. Союзі, а так батько Союз нам допоміг і ми зістаємо надальше всі членами У. Н. Союза. Таксамо складаємо подяку місцевим урядникам і членам за їх поміч для нас. Дай Боже, щоб усі ті, котрі ще не належать до У. Н. Союза, вступали в ряди там, де є їх опікун Батько Союз.

Стефан Андрух,
член від. 232 У. Н. Союза,
Донора, Па.

ЦІЛУНКИ В КИТАЮ НЕ ЗНАНІ.

Китайці не знають цілунків. Мандарин, висланий до Европи для пізнання місцевих відносин, так описує звичай цілування, який його дуже зчудував:

„Европейці, коли хочуть виявити для когось чемність, приязнь або привязання, притикають свої уста до його уст або до лиця і при цьому видають спеціяльний відголос".

Та і в Европі є краини де поцілунок майже не істнує. Це Норвеґія та Шотляндія. І батько і мати вважали би обидою своєї чести, колиб поцілували свою дитину.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(43)

Тарзан ніс убиту малпу в тому напрямку, куди йому вказали дикуни, бо він хотів розвідати таємницю отих Болґанів. Десь на другий день тонкий нюх Тарзана почув запах присутности Болґанів. Він чув, що десь недалеко знаходиться більша скількість отсих великих ґорилів. Наближаючися ближче на той запах, Тарзан почув, що до нього примішується ще запах льва. Значить, оповідання дикунів про „Нуму" мали якісь підстави.

—o—

Нарешті з одного високого дерева він побачив перед собою ніби старовинне азійське місто. Будови нагадували неправильної форми будівлі в ріжних магомеданських краïнах. Стіни їх були муровані з ґраніту й прикрашені шматками золота, а також вложеними в ґраніт численними великими діямантами. Дахи також були перемішані з діямантами та золотом. Здавалося, що перед ним лежить палата якогось казкового царя.

—o—

Придивляючись далі, Тарзан побачив, що за високими мурами працює багато чорних дикунів, мужчин і жінок. Усі вони були похожі на тих мужчин та жінок, з якими він лишив Ла. Люди щось нишпорили в саду. Вони направляли стежки, довбали в землі. Працювали всі мовчки й важко. Доглядачами над працею були великі ґорилі, виряжені таксамо, як той, якого труп з собою приніс сюди Тарзан. Ґорилі час від часу били людей прутами, підганяючи їх до праці.

Нарешті Тарзан побачив, що з широких дверей палати вийшли два великанські ґорилі. Вони були прикрашені на голові перлами, на зразок тих прикрас, які роблять деякі дикуни в Африці. Обидві малпи стали при дверях на високих сходах. Потім приложили кожда передню лабу до свого рота й почали вигукувати голосно, так, немовби трубів дикунський военний ріг. На цей звук всі покинули працю й побігли до сходів, постававши з обох сторін, чогось чекаючи.